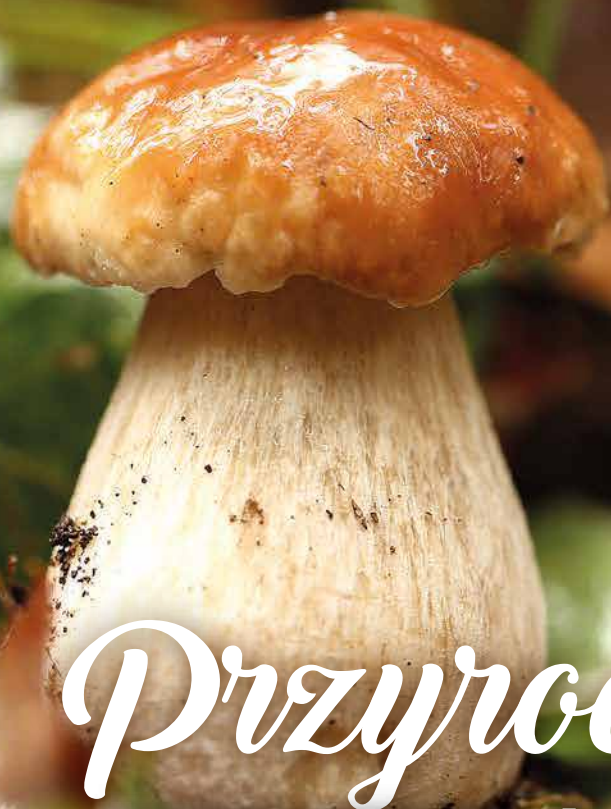

Przyroda

GMINY OBORNIKI ŚLĄSKIE

AUTORZY ZDJĘĆ: Marta Kutrowska-Kita, Michał Jezierski, Rafał Dudek, Roman Gomółka

REDAKTOR NACZELNY: Tomasz Szewczyk

SKŁAD: Karol Kin

ISBN: 978-83-65965-31-8

Wydawnictwo Precjoza

tel.: 885 565 511

facebook.pl/wydawnictwoprecjoza

wydawnictwoprecjoza@gmail.com

ISBN: 978-83-65965-31-8

A brown hare is shown in profile, standing on a patch of ground in a field of tall, vibrant green grass. The hare has long, upright ears and a light-colored patch around its eye. Its fur is a mix of brown and grey tones. The background is a dense field of similar grass, slightly out of focus. A semi-transparent white box containing text is overlaid on the left side of the image.

Przyroda

GMINY OBORNIKI ŚLĄSKIE

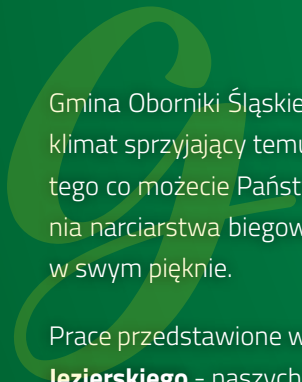

Malownicze wzgórza utkane leśnymi wyspami wśród morza różnorodnych upraw i sadów, duże kompleksy strzelistych sosnowych borów i majestatycznych niczym gotyckie kolumny wiekowych dąbrów ciągnących się nieprzerwanie od Obornik Śląskich w kierunku Wołowa i Żmigrodu, mieniające się niepowtarzalną feerią o tej porze roku nadodrzańskie łągi i olsy. Niesamowita różnorodność przyrodnicza i krajobrazowa tuż u północnych bram Wrocławia to teren Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Teren ten, od wieków zagospodarowany przez człowieka, w którym było zawsze miejsce na prowadzenie gospodarki leśnej, a której efektem są dzisiejsze piękne lasy, wyróżnia się szczególnym bogactwem przyrodniczym. Znajduje to odbicie w ilości obszarów i obiektów objętych ochroną.

Przez teren Nadleśnictwa przebiegają liczne szlaki piesze, rowerowe i wodne, z dominującą rolą Odry. Można tu uprawiać liczne sporty, zbierać owoce runa, fotografować i obserwować otaczające piękno przyrody. Można też umówić się na spotkanie z leśnikiem, który chętnie podzieli się z Państwem swoją wiedzą o lesie, odkrywając jego uroki i tajemnice.

Zapraszamy wszystkich mających ochotę na bliskie spotkanie z ojczyzną przyrodą i wyciszenie od zgiełku wielkiego miasta będącego tuż za miedzą. **Zapraszamy do Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.**

Gmina Oborniki Śląskie położona jest w malowniczym masywie Wzgórz Trzebnickich i Doliny Odry. Panuje tu mikroklimat sprzyjający temu, aby parki i lasy obfitowały we wszelkie bogactwo flory i fauny. Przedstawiamy mały ułamek tego co możecie Państwo zobaczyć podczas spacerów, wędrówek pieszych, rowerowych i konnych, a także uprawiania narciarstwa biegowego w zimie. Gmina Oborniki Śląskie miłośnikom przyrody daje możliwość zanurzenia się w swym pięknie.

Prace przedstawione w tej książce są autorstwa **Marty Kutrowskiej-Kita, Romana Gomółki, Rafała Dudka i Michała Jezierskiego** - naszych mieszkańców, którzy z zamiłowania są fotografami-przyrodnikami. Prezentują oni różne spojrzenia na otaczającą przyrodę, a ich fotografie zatrzymują ulotne, piękne sceny w przyrodzie i oddają ich niepowtarzalny blask.

Marta Rutkowska-Rita

Fotografuję od wielu lat, ponieważ to kocham. To, co fotografuję ściśle wynika z miejsc, do których chętnie podróżuję, aby obiektywnie zabrać stamtąd dzikość, emocje człowieka, piękne krajobrazy i wszystko to - co wpływa na zatrzymywanie wspomnień i sprawia, że życie ma smak. Ponieważ obiektywnie zatrzymuję w nim jego dobry czas. Moja fotografia jest moim oknem na świat, którym patrzę i mówię do innych.

ŻURAW (*Grus grus*)

Jeszcze w latach 80-tych był bardzo rzadkim ptakiem gniazdującym w najdzikszych ostępach, na torfowiskach i w niedostępnych puszczech. Dziś coraz lepiej adaptujący się ptak o wyjątkowej płochliwości. Pary łączą się na całe życie. Żurawie grupują się w stada nawet do kilku tysięcy osobników i nocują w niedostępnych terenach.

BŁOTNIAK STAWOWY (*Circus aeruginosus*)

Szponiasty jastrzębiowaty i największy z naszych błotniaków. Zimuje w Afryce, na południe od Sahary i w Indiach. Stanowi wyjątek wśród drapieżnych ptaków gniazdując na ziemi w podmokłych trzcinowiskach. W Polsce rejestruje się jego przyrost. Poluje zwinnie na małe ptaki, norniki, owady i jaszczurki.

BIELIK (*Haliaeetus albicilla*)

Największy ściśle chroniony ptak drapieżny gniazdujący w Polsce i jako bardzo nieliczny lęgowy spotykany na całym niżu, głównie na zachodzie i północy kraju. Na ok. 2400 par w całej Europie – ostoja bielika u nas liczy od 635-720 par. Gniazdując wysoko na drzewach w potężnych gniazdach poluje na ryby, ptaki wodne i padlinę, a rozstaw jego skrzydeł sięga nawet do 240 cm. Ten monogamista na wolności dożywa 30 lat, w niewoli – nawet 40.

KROGULEC (*Accipiter nisus*)

Gniazduje w lasach, czy nawet w drągowinach sosnowych, ale zagląda do miast po drobne ptaki karmnikowe. Ten samotnik poluje szybko, z zaskoczenia i bezszelestnie. Goni ptaki nawet na piechotę pod krzewami lub wewnątrz ich gałęzi.

CZAPLA SIWA (*Ardea cinerea*)

Ten cierpliwy i w bezruchu polujący wędrowny ptak lubi tereny podmokłe żywiąc się rybami łapanymi dziobem brodzącym w wodzie. Choć u nas osiadła, to lubi krótkie wędrówki i gniazduje na drzewach czasem w koloniach z kormoranem. Od 10-ciu lat zmniejsza się jej liczebność z niewyjaśnionych przyczyn.

CZAJKA (*Vanellus vanellus*)

W okresie wędrówek bardzo towarzyska, w okresie lęgowym gniazduje w pojedynczych parach. Pospolity ptak lęgowy śródlądowych i nadmorskich terenów otwartych zwykle pól, pastwisk i nadwodnych łąk. Gniazdo to wyścielony dołek w ziemi głównie w oziminie. Bardzo wokalna i często słyszana w nocy.

CZAPLA BIAŁA (*Casmerodius albus*)

Towarzyska, całkowicie biała i widywana w małych grupkach czy nawet w stadach do kilkuset osobników - jest coraz częstszym gościem. Częściowo wędrowna zimuje w rejonie Morza Śródziemnomorskiego lub w Afryce.

TRZNADEL (*Emberiza cirtinella*)

Cytrynowy monogamista gniazdujący pojedynczo, śpiewem broni swojego rewiru, poza lęgami zwykle widywany w stadach z potrzęszczami, makolągwami, mazurkami i innymi.

Mimo pospolitego charakteru, w ciągu ostatnich 15 lat odnotowuje się stały, dość wyraźny spadek liczebności z niewyjaśnionych przyczyn.

BOCIAN CZARNY (*Ciconia nigra*)

Bocian czarny podlega ochronie strefowej = strefa w promieniu 0,5 km wokół gniazda jest szczególnie chroniona, nie można tam prowadzić gospodarki leśnej ani wchodzić na jej teren. Dzięki temu pomagamy przyrostowi populacji tego ptaka. Płochliwy i skryty przy gnieździe, unika otwartych przestrzeni, żywi się głównie płazami i owadami, zimuje w Afryce.

ŁABĘDŹ KRZYKLIWY (*Cygnus cygnus*)

Wysoce wokalny jest głos ptaka o ledwo słyszalnym lekkim szumie skrzydeł. Gniazduje nad rozlewiskami w tundrze, u nas od ponad 40 lat, pierwszą parę zarejestrowano nad Biebrzą w 1973 roku. Obecnie skrajnie nieliczny gatunek lęgowy, głównie na Śląsku, Pomorzu i Podlasiu. Monogamista ściśle chroniony, wiążący się na całe życie, nie potwierdzono jego zmian partnerskich do dziś.

ZIMORODEK (*Alcedo atthis*)

Ptak jedyny w swoim rodzaju, nie do pomylenia z żadnym innym gatunkiem i nazywany szmaragdem. Gniazduje nad zasobnymi w ryby, wolno płynącymi rzekami z zadrzewieniami i brzegami odpowiednimi do kopania nor. Przesiaduje nieruchomo, wypatrując małych ryb, łowionych szybko pikując do wody. Czasem też zwisa obserwując, dość płochliwy. Pisklęta wychowuje na stosie rybich ości w metrowych tunelach.

ŁABĘDŹ NIEMY (*Cygnus olor*)

Z uwagi na jego niewielką płochliwość zwykle można go obserwować z bliska. Można je z daleka odróżnić od innych łabędzi po ich charakterystycznym odgłosie skrzydeł podczas lotu, szczególnie kiedy lecą w grupie ptaków. Często spławikuje głowę pod wodę w poszukiwaniu roślin wodnych jako swojego głównego pożywienia, przy tym wystawia spektakularnie kuper w górę.

TRZCINIAK (*Acrocephalus arundinaceus*)

Gatunek niewielkiego ptaka wędrownego z rodziny trzciniaków (*Acrocephalidae*), wcześniej zaliczany do pokrzewkowatych.

Wielkością dorównuje prawie drozdowi, jest większy od wróbla.

Prowadzi skryty tryb życia trzymając się prawie zawsze trzcinowisk.

Samca można jednak dostrzec z daleka, gdy wykonuje swą pieśń na końcu wysokiej trzcinowej łądy.

JEMIOŁUSZKA (*Bombycilla garrulus*)

Ptaka o płowe różowym ubarwieniu, gatunek holarktyczny, występuje w półn. strefie lasów borealnych. Towarzyska, widywana w małych grupkach np. na owocach jarzębiny, monogamista, gniazduje w czerwcu na wysokich partiach sosny, gniazdo budują oboje partnerzy. Po wykluciu się młodych - karmią je oboje rodzice. Jest bardzo czujna i płochliwa. Zimą zjada czasem na pół sfermentowane jagody podtruwające ją i czasowo uniemożliwiając zdolność lotu.

BAŻANT (*Phasianus colchicus*)

– gatunek dużego ptaka z rodziny kurowatych. Nie jest zagrożony wyginięciem. W Polsce samce już od jesieni skupiają wokół siebie samice. Część samców zimuje jednak samotnie lub w jedнопłciowych stadach, a wiosną zapuszcza się w rewiry innych samców. Prowadzi to do walk, podczas których głośno pieją i energicznie trzepocą skrzydłami.

PERKOZ DWUCZUBY (*Podiceps cristatus*)

Gniazduje pospolicie na większych akwenach z szuwarami.

Zimuje na otwartym morzu lub na jeziorach, zalewach.

U nas w koloniach nawet do 100 par najczęściej widywany na jeziorze Drawsko, zalewie Szczecińskim lub Kamieńskim.

Charakterystycznie kołysze głową podczas toków.

DYMÓWKA (*Hirundo rustica*)

Gatunek niewielkiego ptaka wędrownego z rodziny jaskółkowatych (*Hirundinidae*).

Większość dnia spędza w powietrzu, bo to tam znajduje dla siebie pożywienie. W tym czasie przelatuje wiele kilometrów.

Lata zwinnie, szybko. Prędkość przelotowa dymówki wynosi ok. 32 km/h, choć może dojść nawet do 90 km/h. Pozwala jej to w trakcie wędrówek pokonywać ponad 300 km na dzień.

SIERPÓWKA (*Streptopelia decaocto*)

W Polsce występuje na całym obszarze i przez cały rok, nawet w trakcie dużych mrozów. Zimą gromadzi się najczęściej w kępach drzew. Tam grupy sierpówek wspólnie nocują w stadach liczących nawet kilkaset osobników, a w dzień wylatują, by szukać pokarmu w pobliżu siedzib ludzkich (podchodzą nawet do okien mieszkań).

KRZYŻÓWKA (*Anas platyrhynchos*)

Gatunek dużego ptaka wodnego z rodziny kaczkowatych (Anatidae). Zasiadła ona większość półkuli północnej, ale została introdukowana do południowo-wschodniej Australii oraz na Nową Zelandię. Nie jest zagrożona. Gatunek łowny w okresie od 15 sierpnia do 21 grudnia. Od krzyżówki pochodzą kaczki domowe.

Dzięcioł zielony (*Picus viridis*)

Średniej wielkości ptak z rodziny dzięciolowatych (*Picidae*).

Dzięcioł zielony to typowy europejski ptak leśny. Wyprowadza jeden lęg w roku, w końcu kwietnia lub na początku maja. Pary są monogamiczne. Mogą łączyć się ze sobą nawet na całe życie.

DZIECIOŁ CZARNY (*Dryocopus martius*)

Średniej wielkości ptak, zamieszkuje pas tajgi i lasów mieszanych całej Eurazji. Największy dziecioł Europy. To ptak płochliwy, trudny do długotrwałej obserwacji, choć łatwy do zidentyfikowania jego obecności, zwłaszcza gdy wylatuje znad drzew na otwarty teren.

WRÓBEL ZWYCZAJNY (*Passer domesticus*)

Gatunek małego ptaka osiadłego z rodziny wróbl (Passeridae), zamieszkującego Europę i Azję. Pierwotnie ptak półpustyń i stepów. W Polsce gatunek o silnym spadku liczebności z powodu m.in. termomodernizacji budownictwa, na wsiach z powodu trudniejszego dostępu do pokarmu.

RUDZIK (*Erithacus rubecula*)

Mały ptak wędrowny z rodziny muchotłówkowatych (Muscicapidae), wcześniej zaliczany do drozdów (Turdidae).

Samce zajmują się wyznaczaniem swego terytorium jeszcze wtedy gdy na podłożu leży pokrywa śnieżna. Wypięta pomarańczowoczerwona pierś jest dla rywali oznaką groźby. Tworzone pary są monogamiczne.

GRUBODZIÓB (*Coccothraustes coccothraustes*)

Z uwagi na ciche zachowanie i to, że zwykle przebywa wysoko w koronach drzew jest słabo wykrywalny i często niezauważalny. Najczęściej widywany gdy przelatuje wysoko z jednej kępy wysokich drzew na drugą. Cichy, spokojny i wręcz flegmatyczny, ale dzięki swojemu charakterystycznemu, potężnemu dziobowi z łatwością rozłupuje lub miażdży pestki z owoców, np. czereśni i dzikich śliw.

GĄGOŁ (*Bucephala clangula*)

Gatunek średniej wielkości wędrownego ptaka wodnego z rodziny kaczkowatych. Zamieszkuje wody słodkie, rzeki, starorzecza, jeziora w strefie lasów liściastych czasem nawet stawy rybne pod warunkiem, że w pobliżu znajdują się stare, dziuplaste drzewa. Tam też się lęgnie.

KOS (*Turdus merula*)

Średniej wielkości ptak, w Europie jest jednym z najbardziej znanych ptaków. Długość ciała wynosi od 24 do 27 cm. Samce są zabarwione na czarno z żółtym dziobem. Upierzenie samic jest w dużej części ciemnobrązowe. Głośne i melodyjne pieśni godowe można usłyszeć pomiędzy początkiem marca, a końcem lipca już przed świtem, a także wieczorem i czasem w ciągu dnia.

Michał Jezierski (46 lat)

Od 1977 mieszkam w Obornikach Śląskich. Przygodę z fotografią rozpocząłem w 1985 roku na szkolnym kółku fotograficznym. Z zamiłowania jestem przyrodnikiem, zafascynowany florą i fauną otaczających nas lasów. Od dwunastu lat mykologia stała się moją drugą pasją. Każdą wolną chwilę spędzam w lesie na poszukiwaniu, fotografowaniu i oznaczaniu przedstawicieli trzeciego królestwa.

Lisówka pomarańczowa (*Hygrophoropsis aurantiaca*). Grzyb niejadalny, często mylony z pieprznikiem jadalnym. Występujący w lasach iglastych i mieszanych w okresie od września do listopada.

CZERNIDŁAK GROMADNY (*Coprinellus disseminatus*)

Pospolity grzyb niejadalny. Występuje od maja do października na martwym drewnie liściastym (na pniach lub pozornie na ziemi) tworząc duże gromady owocników.

BOROWIK SZLACHETNY (*Boletus edulis*). Smaczny grzyb jadalny z rodziny borowikowatych, występujący w naszych lasach iglastych mieszanych od lipca do listopada. Lubi towarzystwo sosny, brzozy i świerku. Grzyb jest chętnie pozyskiwany i bardzo ceniony za wspaniały aromat suszu oraz bardzo zwięzły miąższ, szczególnie u młodych owocników.

Borowik ceglastopory (*Boletus erythropus*). Smaczny grzyb jadalny z rodziny borowikowatych, rosnący na od maja do października w lasach liściastych i iglastych. Jeden z pierwszych wiosennych borowików w dolnośląskich lasach. Nazwę swą zawdzięcza ciemnoczerwonym rurkom hymenoforu. Miąższ po rozcięciu mocno sinieje.

Borowik usiatkowany (*Boletus reticulatus*).

Smaczny grzyb jadalny występujący od maja do października w lasach mieszanych i liściastych, często pod dębami i bukami. Występuje również w parkach i ogrodach. Jest podobny do borowika szlachetnego i często z nim mylony. Rozpoznać go można po ciemniejszym niż u borowika szlachetnego usiatkowanym trzonie.

CHROBOTEK KORALKOWY (*Cladonia coccifera*).

Rodzaj grzybów z rodziny chrobotkowatych, ze względu na symbiozę z glonami zaliczany do porostów. Plecha o wysokości do 3 cm rozszerza się kielichowato u góry tworząc charakterystyczne kieliszki. Na brzegach kieliszków możemy zaobserwować czerwone apotecja. Często występuje w naszych lasach.

Grzybówka hełmiasta (*Mycena galericulata*).

Grzyb występujący od maja do listopada na zgniliznym drewnie. Często pojawiają się w większych grupach. Grzyb jadalny, jednak ze względu na pospolitych walorów smakowych oraz możliwością pomylenia z grzybami trującymi rzadko wykorzystywany przez grzybiarzy.

Czarka austriacka (*Sarcoscypha austriaca*),

Owocniki występujące w okresie zimowym od grudnia do marca. Owocniki tworzą charakterystyczne czerwone miseczki o średnicy do 5cm. W naszym regionie grzyb bardzo rzadki. Saprofit, występujący najczęściej na gnijących gałązkach wierzby i olszy.

Czubajka kania (*Macrolpita procera*).

Grzyb występujący w okresie od lipca do listopada, na obrzeżach lasów, polanach, łąkach i ogrodach. Kapelusz duży, o średnicy od 10 do 40 cm, z przylegającymi łuskami. Trzon z zygzakowatym wzorkiem, grubym ruchomym pierścieniem. Bardzo ceniony grzyb jadalny.

Grzybówka różowawa (*Mycena rosella*). Występuje od sierpnia do października w lasach iglastych, pod świerkami w dużych grupach. Kapelusz o średnicy od 0,5 do 1,5 cm w różowym kolorze. Trzon prześwitujący. Grzyb niejadalny, w naszych lasach rzadko występujący.

Gwiazdosz potrójny (*Geastrum triplet*).

Owocnik w kształcie wieloramiennej gwiazdy, od 5 do 7 ramion, o średnicy do 10 cm. Występuje w lasach liściastych i mieszanych, pod zaroślami, w parkach i ogrodach, od sierpnia do października.

Grzyb na ogół rzadko występujący.

Lakówka ametystowa (*Laccaria amethystina*).

Grzyb występujący w lasach liściastych i iglastych, zwłaszcza wśród mchów, w okresie od sierpnia do listopada. Grzyb blaszkowy o charakterystycznym fioletowym kolorze kapelusza i trzonu.

Łysiczka niebieskozielona (*Sropharia auroginea*).

Grzyb występujący w lasach iglastych i liściastych, w okresie od września do listopada. Kapelusz o charakterystycznej niebieskozielonej barwie.

Trzon kosmkowato-luseczkowany, z charakterystycznym pierścieniem. Grzyb jadalny.

Muchomor czerwony (*Amanita muscaria*).

Występuje od sierpnia do listopada, w lasach liściastych i iglastych, zwłaszcza pod świerkami i brzoźami. Grzyb szeroko rozpowszechniony, trujący.

Opieńka (*Armillaria sp.*). Rodzina grzybów licząca kilkanaście gatunków, które możemy spotkać w naszych lasach. Grzyby atakują zdrowe drzewa jak i rozkładają obumarte drewno. Występują od czerwca do listopada. Pospolite, smaczne grzyby jadalne.

Piesterzenica kasztanowata (*Gyromitra esculenta*).

Trujący grzyb z rodziny workowców, występujący od marca do maja w lasach sosnowych. Często mylona z smardzem jadalnym.

Ozorek dębowy (*Fistulina hepatica*).

Grzyb pasożytniczy, występujący w lasach liściastych, najczęściej na dębach i kasztanach jadalnych od sierpnia do października. Powoduje brunatną zgniliznę drewna. Kapelusz średnicy 8-12 cm, o charakterystycznej od cielistoróżowej do cielistobrązowej barwie. Grzyb stosunkowo rzadki, do niedawna objęty ochroną.

Paździorek ciemny (*Stemonitis fusca*). Śluzowiec o śluzni białej. Zarodnie początkowo białe z czasem przechodzące przez różowy do koloru brązowego. Występują w dużych grupach tworząc klastry. Pojedyncza zarodnia ma kształt walca umieszczonego na cienkiej nitce. Jest to śluzowiec dość popularny, występujący w czasie całego okresu wegetacyjnego.

Uszak bżowy (*Auricularia auricula-judae*). Owocniki do 8cm szerokości przyrośnięte bokiem do substratu. Możemy je spotkać przez cały rok ale tylko w okresach o dużej wilgotności powietrza. Porastają żywe i obumarłe pnie drzew liściastych, przeważnie czarnego bzu. Grzyb jadalny rzadko pozyskiwany przez grzybiarzy.

Szyszkolubka koleczasta (*Auriscalpium vulgare*). Dość pospolity grzybek, który możemy spotkać przez cały rok. Wyrasta on tylko i wyłącznie na opadłych szyszkach sosnowych. Charakterystyczną cechą rozpoznawczą jest koleczasty hymenofor. Szyszkolubka koleczasta to jedyny przedstawiciel rodziny Auriscalpium w naszym kraju.

Podgrzybek pasożytniczy (*Xerocomus parasiticus*). Grzyb z rodziny borowikowatych, pasożytniczy na owocnikach tęgoscórów. Rosnący od sierpnia do października w lasach liściastych i iglastych, bardzo rzadki. W Polsce objęty ścisłą ochroną.

Podgrzybek brunatny (*Xerocomus badius*). Grzyb występujący od czerwca do listopada, w lasach liściastych i iglastych. Najczęściej spotykany i pozyskiwany przez grzybiarzy przedstawiciel rodziny borowikowatych.

Smardzówka czeska (*Verpa bohemica*). Wiosenny grzyb bardzo rzadko występujący w naszym regionie, objęty ochroną gatunkową. Rośnie od kwietnia do maja, w lasach liściastych, łęgach, zwłaszcza na glebach wapiennych.

Okratek australijski (*Clathrus archeri*). Grzyb rosnący w naszych lasach od kilkunastu lat. Rodzinnie występujący w Australii. Na Dolnym Śląsku z roku na rok coraz liczniejszy. Występuje w lasach liściastych i iglastych, od lipca do października. Dojrzałe owocniki wydzielają charakterystyczny, nieprzyjemny zapach gnijącego mięsa.

Rulik nadrzewny (*Lycogala epidendrum*). To śluzowiec występujący na zmurszałych pniakach, przeważnie w małych grupkach, zwykle w lecie po deszczach. Podobnie jak inne śluzowce, żywi się bakteriami, zarodnikami grzybów i różnymi mikroorganizmami. Nie atakuje drewnianych podkładów. Po dojrzeniu następuje rozerwanie okrywy i uwolnienie zarodników. Okrywa zazwyczaj pęka nieregularnie.

Maślak sitarz (*Suillus bovinus*). Występuje od lipca do listopada w lasach iglastych pod sosnami. Grzyb jadalny, najsmaczniejsze młode owocniki. Występuje często w towarzystwie klejówki różowej (*Gomphidius roseus*) – pasożyta grzybni maślaka sitarza.

Rafał Dudek (43 lata) - fotograf - amator.

Mieszkam w Obornikach Śląskich i interesuję się wszystkimi gatunkami owadów żyjących na terenie naszej gminy. Do tego moją wielką pasją są gady i płazy, a w szczególności bardzo rzadkie węże gniewosze plamiste (*Coronella austriaca*), które to mam szczęście z powodzeniem oglądać i fotografować od 2012 roku. Swoimi obserwacjami chętnie dzielę się z innymi poprzez zamieszczanie fotografii na stronach o tematyce przyrodniczej.

Miałem okazję uczestniczyć również w konferencjach herpetologicznych, na których to wystawiałem postery na temat w/w węży, o ich siedliskach, o migracjach sezonowych. Na co dzień pracuję zawodowo i wraz z żoną wychowujemy naszą siedmioletnią córkę.

PAŹ KRÓLOWEJ (*PAPILIO MACHAON*). Gatunek motyla dziennego z rodziny paziowatych (papilionidae). Uważany za jednego z najpiękniejszych owadów, przez co stał się łupem dla kolekcjonerów. W niektórych miejscach niemal wyginął. Gąsienice zjadają liście roślin takich jak: dzikiej i ogrodowej marchwi, kopru, kminku i pietruszki.

ROZCIĄGNIK NATRZCINNY (*MARPISSA RADIATA*). Pająk z rodziny salticidae (skakunowate).

Żyje na brzegach zbiorników wodnych. Aktywny od maja do października.

Samica osiąga wymiary 6-9 mm, samiec 6-7. Ogólnie nie jest rzadki
lecz bywa nieczęsto obserwowany.

NASTROSZ TOPOLOWIEC (*LAOTHOE POPULI*). Owad z rzędu motyli.
Skrzydła o rozpiętości 70-86 mm. Owady dorosłe można
spotkać w lipcu i sierpniu. Typowe biotopy tego motyla to ogrody,
lasy liściaste, mieszane oraz parki.

ZIELONKA UKOŚNICA (*PSEUDOPIS PRASINANA*). Motyl nocny.
Osiąga 30-35 mm długości. Występuje od kwietnia do października
w lasach, parkach i zaroślach. Gąsienice żerują najchętniej
na bukach, a także topolach, grabach i dębach.

TRZMIEL RUDY (*BOMBUS PASCUORUM*).

Gatunek owada z rodziny pszczołowatych. Stosunkowo mały, osiąga od 9 do 18 mm długości. Wszędzie liczny, jeden z najpospolitszych krakowych trzmieli. Trzmiel rudy tak jak pozostałe trzmiele w Polsce podlega częściowej ochronie gatunkowej.

CARRHOTUS XANTHOGRAMMA. Pająk z rodziny skakunowatych (*salticidae*). Osiągają do 5 mm długości ciała. Bardzo trudno je wypatrzyć w terenie i są naprawdę rzadko obserwowane. Posiadają osiem oczu, a ich wzrok jest doskonały i bardzo przydatny w czasie polowań.

NAPIERŚNIK TORFOWISKOWY (*STETHOPHYMA GROSSUM*).

Euroazjatycki gatunek owada prostoskrzydłego z rodziny szarańczowatych (*acrididae*) związany ze środowiskami wilgotnymi - bagnami i torfowiskami. Jest jednym z największych prostoskrzydłych występujących w Polsce. Liczebność jego populacji w kraju spada, dlatego na czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych jest w kategorii vu (narażony).

KLECANKA RDZAWOROŻNA

(*POLISTES DOMINULA*). Gatunek błonkówki z rodziny osowatych (*vespidae*). Preferuje miejsca ciepłe i nasłonecznione. Gatunek ten umieszczony został w polskiej czerwonej księdze zwierząt z wysoką kategorią cr (krytycznie zagrożony). Według skali bólu schmidta, klecanka potrafi użądlić najbardziej boleśnie ze wszystkich występujących w europie owadów.

BAGNIK PRZYBRZEŻNY (*DOLOMEDES FIMBRIATUS*). Gatunek dużego pająka z rodziny
darownikowatych (*pisauridae*). Osiąga wraz z odnóżami do 7 cm.
Żyje w bezpośredniej bliskości wody, umie poruszać się po jej powierzchni
oraz nurkować. Żywi się wodnymi owadami oraz rybami wielkości ciernika.

CAPÓŃ MGLISTY (*LEIOPUS NEBULOSUS*). Nieduży przedstawiciel kózkowatych. Dorasta do 1 cm i posiada długie, czarno-żółtawe czułki. To zdecydowanie nocny chrząszcz i wtedy jest najbardziej aktywny. Żyje na obumierających, uschniętych drzewach liściastych. Pojawia się w maju.

SŁOWNIK ŻOŁĘDZIOWIEC (*CURCULIO GLANDIUM*).

Chrząszcz z rodziny ryjkowcowatych. Osiąga od 4 do 8 mm. Słownik to typowo leśny owad. Spotykamy go najczęściej na dębach. Pojawiają się już w kwietniu. Samice składają po dwa jajeczka w żółędziach i tam rozwijają się larwy.

NAROŻNICA ZBROJÓWKA (*PHALERA BUCEPHALA*).

Owad z rzędu motyli. Owady dorosłe latają od końca maja do połowy lipca. Samice składają kuliste jaja, z których wylęgają się gąsienice żywiące się liśćmi. Pod koniec lata gąsienice kryją się w glebie i przepoczwarzają. W postaci poczwarki zimują.

WAŻKA RUDA (*LIBELLULA FULVA*). Gatunek owada z rzędu ważek należących do podrzędu ważek różnoskrzydłych. Całkowita długość ciała: 42-45 mm, tylnego skrzydła: 32-38 mm, rozpiętość skrzydeł 80 mm. Dorosłe latają od maja do lipca. Występują tylko lokalnie.

ŻAGNICA JESIENNA (*AESHNA MIXTA*). Gatunek owada z rzędu ważek należących do podrzędu ważek różnoskrzydłych. Występuje w Południowej i Środkowej Europie oraz w Północnej Afryce. Długość ciała 63 mm, rozpiętość skrzydeł 88 mm. Zasiedla małe, płytkie zbiorniki porośnięte roślinnością wodną.

MODRASZEK ARGIADES

(*CUPIDO ARGIADES*). Motyl dzienny z modraszkowatych. Rozpiętość skrzydeł od 25 do 28 mm. Lubi kwieciste łąki, zarośla, przydroża, kamieniołomy, nasypy kolejowe. Rośliny żywicielskie: komonice, koniczyny. Niełatwy do sfotografowania.

SMUKLIK (HALICTUS SP.), Pszczoła z rodziny smuklikowatych (*halictidae*) i podrodziny smuklików właściwych (*halictinae*). Gniazda zakładają w ziemi. Preferuje skraje lasów, łąki, polany, brzegi rzek. Aktywne od kwietnia do października. Zimą przyżywają tylko samice.

ROPUCHA ZIELONA (*BUFOTES VIRIDIS*). Pospolity gatunek płaza z rodziny ropuchowatych. Preferuje miejsca silnie nasłonecznione. Prowadzi nocny tryb życia. Wyrusza wtedy na polowanie. Gatunek ten objęty jest drugim aneksem konwencji berneńskiej oraz aneksem 4 dyrektywy siedliskowej Unii Europejskiej. W polsce ropucha ta objęta jest ścisłą ochroną gatunkową.

TRASZKA ZWYCZAJNA (*LISSOTRITON VULGARIS*). Gatunek płaza ogoniastego z rodziny salamandrowatych. Preferuje lasy i niziny, choć zapuszcza się też w góry i w okolice siedlisk zmodyfikowanych działalnością człowieka. Większą część życia spędza na lądzie. Rozród przebiega w wodzie. Podlega ochronie prawnej w polsce.

TRZYSZCZ PIASKOWY (*CICINDELA HYBRIDA*). Gatunek chrząszcza z rodziny biegaczowatych i podrodziny trzyszczowatych. Osiąga od 11 do 16 mm długości ciała. Jest chrząszczem drapieżnym, lotnym i bardzo żarłocznym. Podchodzącego człowieka dorosły owad zauważa z odległości 2-3 metrów i reaguje szybką ucieczką. Bardzo trudno go podejść i sfotografować.

BIEGOWIEC OSOWATY (*CLYTUS ARIETIS*). Gatunek chrząszcza z rodziny kózkowatych. Osiąga od 6,5 lub 7 do 14 mm długości ciała. Zamieszkuje lasy liściaste. Są bardzo płochliwe. Cykl rozwojowy trwa od roku do trzech lat.

KRUSZCZYCA ŻŁOTAWKA (*CETONIA AURATA*). Gatunek chrząszcza z rodziny poławietnikowatych i podrodziny kruszczycowatych. Osiąga od 18 do 20 mm długości ciała. Dorosłe żywią się kwiatami, najczęściej można je spotkać na białych kwiatach czarnego bzu, na rutewce wąskolistnej i wiązówce błotnej. Pokrywy kruszczycy nie otwierają się podczas lotu.

JASZCZURKA ZWINKA (*LACERTA AGILIS*). Gatunek jaszczurki z rodziny jaszczurek właściwych. Występuje na terenie całej Polski i jest najczęściej występującym gadem na terenie kraju. Długość ciała maksymalnie do 23,5 cm. Preferuje siedliska nizinne. Jest bardzo ciepłolubna.

RZEKOTKA DRZEWNA (*HYLA ARBOREA*). Gatunek płaza z rodziny rzekotkowatych. Osiąga około 5 cm długości. W Polsce występuje na terenie całego kraju. Trudno jest ją jednak zaobserwować. Jak każdy płaz i gad w naszym kraju jest pod ochroną. Rzekotka drzewna zostaje często flagowym gatunkiem różnych programów ochronnych.

GNIEWOSZ PLAMISTY (*CORONELLA AUSTRIACA*).

Gatunek niejadowitego węża z rodziny połozowatych.

Nieszkodliwy dla ludzi choć często mylony ze żmiją zygzakowatą.

W Polsce gatunek pod ochroną. Wpisany do polskiej czerwonej księgi zwierząt z kategorią vu - gatunek wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie.

LIS RUDY (VULPES VULPES).

Gatunek drapieżnego ssaka z rodziny psowatych. Poluje głównie na gryzonie lecz żywi się również zającowatymi, kurowatymi, małymi gadami, bezkręgowcami oraz małymi kopytnymi. Często lis rudy zajmuje ważne miejsce w kulturze lub mitologii różnych ludów.

HERIAEUS GRAMINICOLA. Pająk z rodziny *THOMISIDAE*. Żyje na torfowiskach, w miejscach wilgotnych, często na kwiatach. Wszędzie występuje nielicznie. Nie jest często spotykanym osobnikiem, jeśli występuje to tylko lokalnie. Żyje około dwóch lat.

Roman Gomołka (55 lat)

Ornitologią i fotografią przyrodniczą zainteresowałem się 3 lata temu. A było to tak: któregoś jesiennoego dnia z krzewu bzu doleciało do mnie cichutkie crrrrr, crrrrr... Popatrzyłem w tamtą stronę i oniemiałem z wrażenia. Na krzaku siedziało 10 - 12 piłeczek ping-pongowych. Każda miała 3 czarne kropki (oczka i dzióbek) i nieproporcjonalnie długi ogonek. Zupełnie się mnie nie bały, choć stałem 2m od nich. Co to jest? Bo przecież ani wróbel, ani sikorka? Szybkie poszukiwania w internecie i już wiedziałem - to były raniuszki. A może by tak poznać pozostałe? A w ogóle ile gatunków ptaków żyje w Polsce? No i tak się to właśnie zaczęło. A potem? Coraz więcej wiedzy, coraz zmyślniejsze kryjówki, coraz to nowe wyjazdy: na łąki, do lasów, na bagna.... i tu uważaj, Czytelniku, ornitologia, fotografia jest jak bagno - wciąga! Mnie wciągnęło po uszy.

Pelzacz leśny (*Certhia familiaris*) – gatunek małego ptaka z rodziny pelzaczy. Ptak o bardzo smukłej sylwetce, którą podkreśla jeszcze długi ogon i dziób. Obie płci ubarwione jednakowo i równie niepozornie. Upierzenie z wierzchu brązowe, nakrapiane jaśniejszymi plamkami, od spodu białe (często szaro lub brązowo przybrudzone od dotykania pni po których chodzi) doskonale maskuje wspinającego się po korze drzewa ptaka. Nad okiem biała pręga sięgająca aż do podstawy dzioba, który jest długi i lekko zakrzywiony w dół. W całej Polsce średnio liczny ptak lęgowy i zimujący. Spotkać go można w górach aż do górnej granicy lasu. W październiku na wybrzeżu obserwuje się osobniki z Północnej Europy wędrujące wtedy na południe aby tam spędzić zimę.

Pliszka siwa (*Motacilla alba*) – gatunek małego ptaka z rodziny pliszkowatych. Zamieszkuje Eurazję aż po Pacyfik na wschodzie i Afrykę Północną. Wędrowny na niewielkie dystanse, przeloty od marca i kwietnia oraz od sierpnia do września. W Polsce średnio liczny ptak lęgowy, dość równomiernie rozmieszczony. Spotkać ją można w całym kraju, a w górach występuje do najwyższej położonych schronisk turystycznych. Największe zagęszczenie notowano w dolinach rzecznych, w mniejszych miejscowościach i na skrajach większych. Nie unika też centrów dużych miast. Z zimowisk znajdujących się w strefie Morza Śródziemnego i na terenach bardziej leżących na południe po Afrykę Równikową. Wraca w lutym, marcu. Niektóre osobniki zimują w Europie Środkowej w pobliżu wód.

Strzyżyk zwyczajny, strzyżyk woleoczko, wole oczko
(*Troglodytes troglodytes*) - gatunek małego ptaka wędrownego z rodziny strzyżyków. Strzyżyk jest jednym z najmniejszych ptaków europejskich (mniejsze, a przede wszystkim lżejsze, są jedynie mysikróliki zniczek). W Polsce szeroko rozpowszechniony, średnio liczny ptak lęgowy na obszarze niżowym kraju, lokalnie bywa liczny. Licznie zasiedla naturalne lasy, lecz obniżył swą liczebność w lasach gospodarczych, gdzie rzadziej może znaleźć odpowiednie kryjówki do gniazdowania. Nieco rzadziej spotyka się go na Śląsku i w Wielkopolsce. Podczas przelotów pojawia się w całym kraju, ale nie tworzy stad. Nielicznie, ale powszechnie i regularnie część osobników w Polsce zimuje. Część z zimujących strzyżyków pochodzi prawdopodobnie ze wschodu lub północy kontynentu.

Mysikrólik zwyczajny (*Regulus regulus*) - gatunek małego ptaka z rodziny mysikrólików, wcześniej zaliczany do pokrzewkowatych. Najmniejszy ptak Europy, choć niektórzy błędnie uznają za takiego strzyżyka. W Polsce liczny lub bardzo liczny ptak lęgowy, pospolity zwłaszcza w lasach świerkowych gór i w północno-wschodniej części kraju. Nieliczny jedynie na obszarach bez świerka. Dość licznie zimuje, choć rokrocznie w zmiennej liczbie. W niektórych latach notuje się inwazyjne naloty ptaków z północnego wschodu Europy. Najczęściej spotyka się je w trakcie migracji wiosną i jesienią, kiedy to wędrują w większych grupach.

Zniczek zwyczajny, zniczek (*Regulus ignicapilla*) - gatunek małego ptaka z rodziny mysikrólików, wcześniej zaliczany do pokrzewkowatych. Jeden z najmniejszych ptaków Europy. Bardzo podobny pod względem rozmiaru i masy ciała do mysikrólika. Uważa się, że okres lodowcowy rozdzielił te dwa gatunki. Zniczek zasiedlił południowy zachód Europy, gdzie oprócz półwyspu iberijskiego i środkowej Europy żyje do dziś. W Polsce nieliczny ptak lęgowy (lokalnie średnio liczny, w przeciwieństwie do bardziej pospolitego mysikrólika), nierównomiernie rozmieszczony, głównie w zachodniej i północnej części kraju, a także w górach. Najliczniejsze populacje znajdują się na Dolnym Śląsku. Przeważnie jest rzadszy niż mysikrólik z wyjątkiem Sudetów. Sporadycznie zniczki mogą zostawać na zimę.

Sosnówka, sikora sosnówka (*Periparus ater*)

– gatunek niewielkiego ptaka z rodziny sikor.
Drobny ptak o krępej sylwetce i dużej głowie. Obie płci ubarwione jednakowo. W Polsce liczny ptak lęgowy w górach i na północy (Pomorze, Mazury, Podlasie), w pozostałej części kraju nieliczny. Najmniejsza z sikor występujących w całej Polsce również zimą. Co kilka lat notuje się w kraju zimą zwiększoną liczbę osobników. Liczbę par lęgowych w kraju szacuje się na około 1 mln., z trendem wzrostowym.

Modraszka zwyczajna, modraszka, sikora modra (*Cyanistes caeruleus*)

– gatunek niewielkiego, osiadłego (niektóre populacje wędrowne) ptaka z rodziny sikor. Jest nieco mniejsza od wróbla domowego.

W Polsce liczny ptak lęgowy na całym niżowym obszarze kraju.

Liczbę par lęgowych w kraju określa się na przeszło milion z trendem wzrostowym. Większość populacji zimuje (zwłaszcza na zachodzie kraju), ale część osobników odlatuje do południowej Francji (na ich miejsce przybywają ptaki z Półwyspu Skandynawskiego).

Przeloty w marcu-kwietniu i wrześniu-październiku.

Czarnogłówka zwyczajna, sikora czarnogłowa, czarnogłówka, sikora czarnogłówka (*Poecile montanus*) – gatunek małego, częściowo wędrownego ptaka z rodziny sikor. To niewielki ptak o dużej głowie i grubej szyi. Bardzo ruchliwy ptak, ale bardzo skryty i ostrożniejszy niż sikora uboga. W Polsce średnio liczny ptak lęgowy (lokalnie może być nieliczny lub liczny). Liczbę par lęgowych w kraju szacuje się na około 200 - 320 tys., z mocnym trendem spadkowym. Spotkać ją można w całym kraju. Ptak przeważnie osiadły (lęgający się tu i zimujący) i tylko w niektórych latach koczuje. Wybrane osobniki wędrują do miejsc o łagodniejszym klimacie (do południowych granic). Późną jesienią obserwuje się przeloty sikor z północno-wschodniej Europy, które swe zimowiska mają w Europie Środkowej i Zachodniej.

Bogatka zwyczajna, bogatka, sikora bogatka (*Parus major*) – gatunek niewielkiego, częściowo wędrownego ptaka z rodziny sikor. Największa z europejskich sikor i najliczniejsza. W Polsce rozpowszechniona w całym kraju, bardzo liczny ptak lęgowy. Liczbę par lęgowych w kraju określa się na około 4 mln z trendem wzrostowym, najwięcej w Karpatach i Śląsku. Zimuje w kraju i wtedy trzyma się blisko ludzkich zabudowań. Osobniki, które decydują się na odlot robią to we wrześniu i październiku. Bardzo licznie widuje się je na wybrzeżu, a w górach występują do wyższych pięter lasu. Można ją spotkać w małych stadach składających się z innych gatunków sikor, raniuszków i pełzaczy. Jesienią dokonują się dość liczne przeloty populacji skandynawskich wzdłuż wybrzeża Bałtyku, zatem ptaki widywane zimą i latem w kraju mogą mieć różne pochodzenie.

Raniuszek zwyczajny, raniuszek (*Aegithalos caudatus*)

– gatunek małego ptaka z rodziny raniuszków.

Charakterystyczna sylwetka: kulisty tułów i nieproporcjonalnie długi, czarno-biały ogon. W Polsce nieliczny lub średnio liczny ptak lęgowy. W niektórych latach pojawia się masowo podczas przelotów. Raniuszki czarnobrewne obserwuje się poza sezonem lęgowym w całym kraju, ale zwłaszcza na zachodzie.

Na Dolnym Śląsku sporadycznie gniazdują, tam i w innych regionach spotyka się niekiedy również pary mieszane z podgatunkiem białogłowym.

Najczęściej raniuszka widuje się jesienią i zimą na jego terenach lęgowych. Dominuje podgatunek o białej głowie, ale spotyka się formę z szerokimi brwiami sięgającymi do grzbietu. Zimuje w lasach liściastych i mieszanych.

Kowalik zwyczajny, kowalik zwyczajny, bargiel

(*Sitta europaea*) – gatunek niewielkiego, osiadłego ptaka z rodziny kowalikowatych. Krępa sylwetka ze stosunkowo dużą głową, krótkim ogonem i mocnym, dłutowatym dziobem podobnym do dzioba dzięciołów.

Ptaka wielkości wróbla.

W Polsce szeroko rozpowszechniony, średnio liczny ptak lęgowy.

Zamieszkuje głównie lasy liściaste, parki, czasem nawet śródpolne zadrzewienia.

Zięba zwyczajna, zięba (*Fringilla coelebs*) – gatunek małego ptaka z rodziny łuszczakowatych. Występuje bardzo wyraźny dymorfizm płciowy. W Polsce gatunek lęgowy, jednakże coraz więcej osobników zimuje. Nazwa naukowa odnosi się do tego, że samice odlatują, a większość samców zostaje, aby bronić terytoriów. To gatunek o dużej plastyczności pod względem wymagań środowiskowych. Spotykana we wszystkich biotopach, gdzie są drzewa, często w bliskości człowieka. W okresie lęgowym zamieszkuje różne typy lasów i borów z ubogą warstwą krzewów i ziół, grupy drzew liściastych lub iglastych rosnących na polach, w ogrodach, alejach, zadrzewienia i parkach w miastach. Od jesieni do wiosny często widuje się zięby na otwartych terenach, gdzie żywi się nasionami roślin. Niekiedy odwiedza wtedy karmniki i gospodarstwa rolne, gdzie obok hodowanych zwierząt znajduje łatwy pokarm.

Piecuszek (*Phylloscopus trochilus*) – niewielki ptak wędrowny z rodziny świstunek, wcześniej zaliczany do pokrzewkowatych. Zamieszkuje lasy umiarkowanej i chłodnej części Eurazji od Francji i środkowych dolin Alp w Zachodniej Europie po Kamczatkę we wschodniej Syberii. W Polsce liczny ptak lęgowy (lokalnie może być bardzo liczny) i jeden z najpowszechniejszych. Można go spotkać w całym kraju, również w górach, gdzie występuje też na górnej granicy lasu. Mimo, że jest ptakiem pospolitym, największe liczebności osiąga w zakrzaczaniach na torfowiskach i porośniętych wikliną dolinach rzecznych. Pierwsze piecuszki pojawiają się w kraju w kwietniu, ostatnie przylatują w połowie maja. Jesienne odloty trwają do początku października.

Rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*) – gatunek niewielkiego ptaka wędrownego z rodziny trzcinaków, wcześniej zaliczany do pokrzewkowatych. W Polsce nieliczny ptak lęgowy nizu. Rokitniczki najczęściej widuje się w podmokłych dolinach rzek. Liczne populacje zamieszkują porośnięte stawy i jeziora. Odloty trwają od sierpnia do początku października. W czasie migracji rokitniczki spotyka się licznie w całym kraju. Ostatnie osobniki notowano w drugiej połowie października. Zimą nigdy ich nie spotkano.

Świstunka leśna (*Rhadina sibilatrix*) – gatunek niewielkiego ptaka wędrownego z rodziny świstunek, wcześniej zaliczany do pokrzewkowatych.

To ptak wędrowny na dalekie dystanse – przeloty IV–V i VIII. Zimuje w Afryce równikowej na południe od Sahary. W Polsce liczny ptak lęgowy (lokalnie może być bardzo liczny). Spotkać go można w całym kraju. Nie jest tak pospolity jak piecuszek i pierwiosnek. W wielu leśnych biotopach należy do najliczniejszych gatunków ptaków. Maksymalne zagęszczenie sięgało 9 par lęgowych na 10 ha powierzchni. Przeważnie jednak w uboższych zagospodarowanych lasach zagęszczenie waha się od jednej do kilku par. Do Polski przylatuje od połowy kwietnia do połowy maja. Zaczyna odlatywać już pod koniec lipca, do pierwszych dni września. Nie zimuje w kraju.

Pierwiosnek, pierwiosnek zwyczajny (*Phylloscopus collybita*) – gatunek niewielkiego ptaka wędrownego z rodziny świstunek, wcześniej zaliczany do pokrzewkowatych. Zamieszkuje nieomal całą Europę, Syberię, Azję Mniejszą oraz Wyspy Kanaryjskie i góry Atlas. W Polsce liczny ptak lęgowy (lokalnie może być bardzo liczny). Wydaje się, że we wszystkich regionach jest najliczniejszą pokrzewką, choć szczególnie liczna populacja występuje na Mazurach. Natomiast w śródmiejskich parkach Warszawy naliczono około setki odżywających się samców. W środkowej i zachodniej Europie czasami pozostają na zimę, choć zwykle dotyczy to pojedynczych osobników. Tutejsze populacje migrują w rejon śródziemnomorski i do Afryki.

Trzcinniczek zwyczajny, trzcinniczek, trzcionka (*Acrocephalus scirpaceus*)
 – gatunek niewielkiego ptaka wędrownego z rodziny trzciniazków, wcześniej zaliczany do pokrzewkowatych. Zamieszkuje Europę od Pirenejów po Don poza północną częścią Wysp Brytyjskich i Półwyspu Skandynawskiego i Półwyspem Apenińskim oraz Azję Mniejszą i Azję Środkową. Zimuje w równikowej Afryce. Przelatuje w kwietniu-maju i sierpniu-wrześniu. W Polsce średnio liczny ptak lęgowy niżu (lokalnie może być liczny).

Drozd śpiewak, śpiewak (*Turdus philomelos*) – gatunek średniej wielkości ptaka z rodziny drozdowatych. Drozd śpiewak gniazduje w lasach, ogrodach i parkach. Jest częściowo gatunkiem wędrownym. Wraz z wieloma ptakami spędza zimę w południowej Europie, Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie. Migrują zarówno populacje miejskie, jak i siedlisk naturalnych. Osobniki z Wielkiej Brytanii, z niektórych regionów Europy Zachodniej i w Europie Południowej są częściowo osiadłe. W Europie Zachodniej i lokalnie w Polsce gnieździ się także w ogrodach, zadrzewionych cmentarzach dużych miast i parkach. Podobnie jak mniejszy od niego kos, drozd śpiewak zaczął pojawiać się w pobliżu siedzib ludzkich ponad sto lat temu, choć nadal jest mniej związany z człowiekiem i tylko wyjątkowo zdarza się mu zakładać gniazda na budynkach.

Mazurek, wróbel mazurek, wróbel polny (*Passer montanus*)

– gatunek małego ptaka z rodziny wróbl.

Osiadły (tylko nielicznie koczujący lub przelotny), zamieszkujący Europę i Azję. W Polsce liczny ptak lęgowy.

Remiz (*Remiz*) – rodzaj ptaka z rodziny remizów. Są to małe ptaki, słynące z konstrukcji bardzo kunsztownych gniazd, które budowane są tak, aby zwisały z końca gałęzi, na której są umiejscowione. Często gniazdo jest zlokalizowane w pobliżu lub bezpośrednio nad powierzchnią wody.

Cierniówka, pokrzewka cierniówka (*Curruca communis*)

– gatunek małego ptaka wędrownego z rodziny pokrzewkowatych. Zamieszkuje niemal całą Europę poza północną częścią Półwyspu Skandynawskiego, północne wybrzeże Afryki, Azję Mniejszą i Środkową Azję. Przeloty w kwietniu – maju i sierpniu – wrześniu. Zimuje w Środkowej Afryce, na Półwyspie Arabskim i na subkontynencie indyjskim, zatem pokonuje duże odległości, by tam dotrzeć. W Polsce liczny ptak lęgowy. Spotykany na całym Niżu Polskim, zwłaszcza wschodnią część. Liczne populacje notuje się na przedmieściach miast. Zwłaszcza w czasie przelotów może być zaobserwowana w każdym miejscu kraju. Ostatnie osobniki widziano na przełomie września i października, jednak nie wykazano prób zimowania cierniówki w Polsce.

Sójka zwyczajna, sójka, sójka żółodziówka

(*Garrulus glandarius*) – gatunek średniego

ptaka z rodziny krukowatych.

Zamieszkuje niemal całą Eurazję

i północno-zachodnią Afrykę.

Gatunek częściowo osiadły;

populacje z północy i wschodu

podejmują czasami dalsze wędrówki

na południowy zachód;

mogą wtedy tworzyć

wielkie, choć często luźne

stada, liczące od kilkuset

do tysiąca osobników.

W Polsce rozpowszechniony

w całym kraju, średnio liczny

ptak lęgowy na niżu.

Makolągwa zwyczajna, makolągwa (*Linaria cannabina*)

– gatunek małego ptaka z rodziny łuszczakowatych. Zamieszkuje gęste śródpolne lub przydrożne skupienia krzewów, między śródpolne, pola uprawne, sady, ogrody, obrzeża parków i lasów. Unika wnętrza lasów i parków miejskich. Żyje zatem w pobliżu siedzib ludzkich. Żeruje na otwartych przestrzeniach z kępami, pasami drzew, gęsto zarośniętymi pastwiskami, pustkowiami, wrzosowiskami, ugorami, żywopłotami, zielenią wiejską i sosnowymi młodnikami, słonych bagnach.

Dzwoniec zwyczajny, dzwoniec (*Chloris chloris*)

– gatunek małego ptaka z rodziny łuszczakowatych. Zamieszkuje Europę, północną Afrykę i południowo-zachodnią Azję. Z reguły osiadły, ale część północnych populacji wędrowna – przeloty II–IV i IX–XI. W Polsce średnio liczny lub liczny ptak lęgowy, rozpowszechniony w całym kraju.

Pliszka żółta, wolarka (*Motacilla flava*)

– gatunek małego ptaka z rodziny pliszkowatych.

W Polsce średnio licznie lęgowy na niżu, poza tym podczas przelotów pojawiają się też ptaki z innych podgatunków.

W górach występuje do wysokości kilkuset metrów. Licznie zasiedla

Wielkopolskę, Podlasie i Mazowsze. Często ustępuje tu w swoich siedliskach tylko skowronkom. W trakcie jesiennych migracji pojawiają się

od sierpnia do końca października. To wtedy w niektórych miejscach

w kraju można natknąć się na największe koncentracje pliszek

na masowych noclegowiskach - liczy się tam setki, a nawet tysiące

sztuk. Wyjątkowe obserwacje migrujących osobników zdarzają się

jeszcze w grudniu. Pojedyncze (bardzo rzadkie) stwierdzenia

ptaków zimujących pochodzą głównie z południa Polski.

Klaskawka zwyczajna, klaskawka (*Saxicola rubicola*)

– gatunek małego ptaka wędrownego z rodziny

muchotłówkowatych. Zamieszkuje Europę oprócz jej północno-wschodniej części oraz zachodnią Turcję i północno-zachodnie wybrzeże Afryki.

Ptaki z zachodu Europy i Afryki są osiadłe, pozostałe wędrują na niewielkie odległości (przelot w VIII–X i III–V), zimując na południu Europy

i we wschodniej Afryce. W Polsce bardzo nieliczny ptak lęgowy, lokalnie

nieliczny, występuje tylko w południowej połowie kraju, stosunkowo

najliczniej na Pogórzu Karpackim i ziemi przemyskiej.

Sroka zwyczajna, sroka pospolita, sroka (*Pica pica*) – gatunek średniej wielkości ptaka z rodziny krukowatych. Sroka zamieszkuje całą Europę, większość Azji i północno-zachodnią część Afryki. W Polsce szeroko rozpowszechniony, jeden z najlepiej znanych ptaków, dość częsty ptak lęgowy na nizinach. Najbardziej powszechna na Ziemi Lubuskiej i w środkowej części Małopolski. Najwięcej srok jest w śródmieściach miast i okolicach miast, gdzie czują się bezpiecznie. Ściśle osiadły, nie podejmuje wędrówek (tylko niektóre sroki mogą poza lęgami wędrować). Zimowiska srok ulokowane są na obszarach lęgowych. Bardzo rzadkim widokiem w Polsce są przelatujące stada srok.

Szpak zwyczajny (*Sturnus vulgaris*) – gatunek średniej wielkości ptaka z rodziny szpakowatych. Częściowo wędrowny. Pierwotnie zamieszkiwał wyłącznie Eurazję. Nie jest zagrożony wyginięciem. Dzięki introdukcji gatunek kosmopolityczny, występuje na każdym kontynencie poza Antarktydą; poza rodzimym zasięgiem także w Ameryce Północnej (od Jukatanu po Alaskę), Argentynie, Południowej Afryce, wschodniej Australii, Nowej Zelandii i okolicznych wyspach. Jest to gatunek inwazyjny. W Polsce bardzo liczny.